

Mosehornugle *Asio flammeus*

Short-eared owl

Mosehornuglen er en sjælden ynglefugl i Danmark, med en bestand på 5-11 par i 1998-2003, og arten er opført på Den danske Rødliste (2004) som *sårbar*. Den yngler på strandenge og hedemoser, i ådale og på mindre øer (Grell m.fl. 2004). Mosehornuglen er vidt udbredt fra Vesteuropa gennem Rusland til Stillehavet, samt i Nord- og Sydamerika. Artens europæiske udbredelse er pletvis, især i Syd- og Mellemeuropa. Flest ynglepar findes i Rusland, Finland, Norge, Sverige og på De Britiske Øer. I Danmark er mosehornuglen en almindelig træk- og vintergæst. Fugle fra de nordlige bestande er trækfugle. Mosehornugler fra Europa overvintrer i Mellem- og Sydeuropa, i Nordafrika og i tropisk

Afrika umiddelbart syd for Sahara. Mosehornuglen benytter ofte forskellige ynglelokaliteter fra år til år (Mikkola 1983). Mosehornuglen er mere dagaktiv end de øvrige danske uglearter.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev de første mosehornugler ringmærket i 1928, og frem til 2002 er mærket i alt 187; 3 af Vildtbiologisk Station Kalø, 74 af Dansk Ornithologisk Central og 110 af Zoologisk Museum. Flest fugle blev mærket i 1930'erne og 1960'erne (fig. 2). I perioden 1970-2002 er kun mærket 32, flest i 1988 (5). År med mere end 15 mærkninger er 1930 (16), 1933 (20) og 1939 (17). Otte fugle er genmeldte, svarende til en genmeldingsandel på 4%. Fire af de genmeldte fugle er mærket som redeunger. Desuden er to voksne fugle mærket på tidspunkter, hvor de formentlig var ynglefugle i Danmark. De to resterende genfund er af fugle mærket i træktiden i hhv. marts og oktober. De genmeldte fugle er ringmærket på Agger Tange (1) og Amager (3) samt i Tøndermarsken (3) og Utterslev Mose (1). I Danmark er desuden genfundet syv mosehornugler, ringmærket i udlandet.

Træk og overvintring

Ungemærkede fugle er genfundet inden for landets grænser frem til og med august (3 fugle). På de Britiske

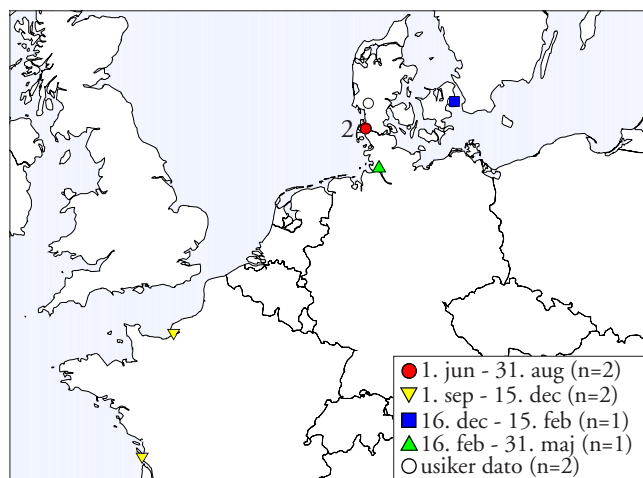

Fig. 1. Samtlige genfund i forskellige sæsoner af mosehornugle ringmærket i Danmark (n=8). All recoveries in different seasons of short-eared owl ringed in Denmark (n=8).

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	187
Genmeldinger <i>Recoveries</i>	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	8
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	3(37%)
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	8
-heraf mærket som unger <i>Ringed as chicks</i>	4
Genmeldingsandel <i>Proportion recovered</i>	4,3%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	7
Ekstremer <i>Extremes</i>	
Højeste alder <i>Oldest bird</i>	5 år 5 mdr.
Længste afstand <i>Longest dist.</i>	Frankrig France 1.459 km

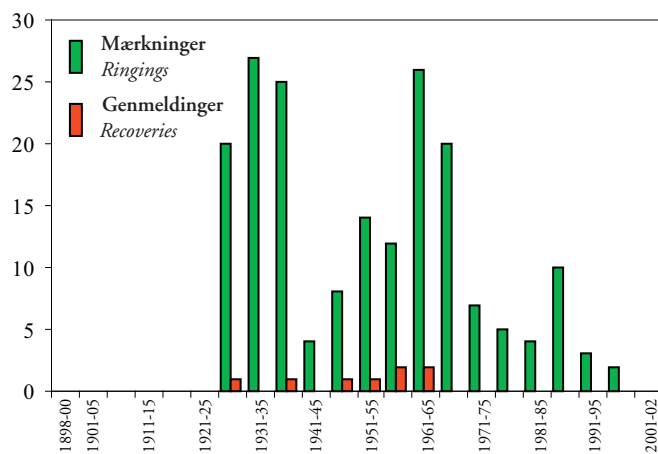

Fig. 2. Mærknings- og genmeldingsår for mosehornugle ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of short-eared owl ringed in Denmark.

Øer, hvorfra der foreligger et større genfundsmateriale, er registreret en ganske lille spredning blandt ungfuglene i deres første levemåneder (Wernham m.fl. 2002). To genfund tyder på, at de danske ynglefugle trækker til eller gennem Frankrig (fig. 1): En redeunge fra Tøndermarsken er fem år senere genfundet i december i Normandiet (842 km), og en mulig ynglefugl fra Vestamager, mærket 12. august, er tre år senere genfundet i november nær Bordeaux (1.459 km).

Efterårstrækket gennem Danmark begynder sidst i august, kulminerer i oktober og afsluttes i begyndelsen af december (Olsen 1992, Lausten & Lyngs 2004). Genfund af redeunger ringmærket i udlandet viser, at Danmark under efterårstrækket og om vinteren får besøg af ynglefugle fra Sverige (2), Finland (2) og Tyskland (1)(fig. 3). En af disse fugle blev fundet samme år som den blev mærket. Den blev mærket 18. juni 1953 nær Arvidsjaur i det nordlige Sverige og skudt 12. november nær Lemvig (1.139 km). Fugle ringmærket i udlandet er genfundet i Danmark i september (1), oktober (2), november (1) og december (2). Et usædvanligt genfund gælder en ynglefugl eller oversomrende fugl fra Frankrig, som samme efterår trak til Danmark: Den blev ringmærket 26. juli 1965 nær La Rochelle og skudt 12. september samme år ved Skagen, 1.503 km mod nordnordøst (fig. 3).

Under forårstrækket er en mulig ynglefugl fra Vestamager fundet død nær Hamburg 24. marts 1963 året efter mærkningen. Forårstrækket begynder i Danmark i marts og varer frem til juni, med kulmination i april og først i maj (Olsen 1992, Lausten & Lyngs 2004).

Genmeldings- og dødsårsager

På genmeldingerne af danskmærkede mosehornugler er angivet aflæsning af ring (1), fundet død (4), død

i landbrugsmaskine (1) og skudt (2, hhv. i Danmark 1946 og i Frankrig 1938). Udenlandsk mærkede fugle, genfundet i Danmark, angives som fundet død (2), trafikdræbt (2), skudt (2, hhv. 1953 og 1965) og ukendt (1). Den ældste mosehornugle i det danske ringmærkningsmateriale blev 5 år og 5 måneder. Den ældste i Europa blev 20 år og 9 måneder (Staav 1998).

English summary

The short-eared owl is a rare breeding bird in Denmark, with an estimated population of only 5-11 pairs. It is a common passage migrant and winter visitor from early September to late May. In Denmark the first short-eared owl was ringed in 1928, with the highest number ringed in the 1930s and 1960s. Four of the recovered birds were ringed as chicks: two as possible breeders, and two were ringed in March and October and were probably migrants. Birds ringed as chicks have only been recovered in Denmark up to August. Two recoveries from France in November and December indicate that some birds from the Danish breeding population migrate SW. Recoveries of foreign-ringed birds show that migrants and winter visitors are from breeding populations in Sweden, Finland and Germany. A bird ringed in France on 26 July 1965 was unexpectedly recovered (shot) in Denmark on 12 September the same year (1,503 km, NNE). Only a single bird has been recovered in spring: a bird ringed on Amager in the breeding season recovered near Hamburg on 24 March.

One of the recoveries was a live recapture, five were found dead, and two were shot (in Denmark 1946 and France 1938).

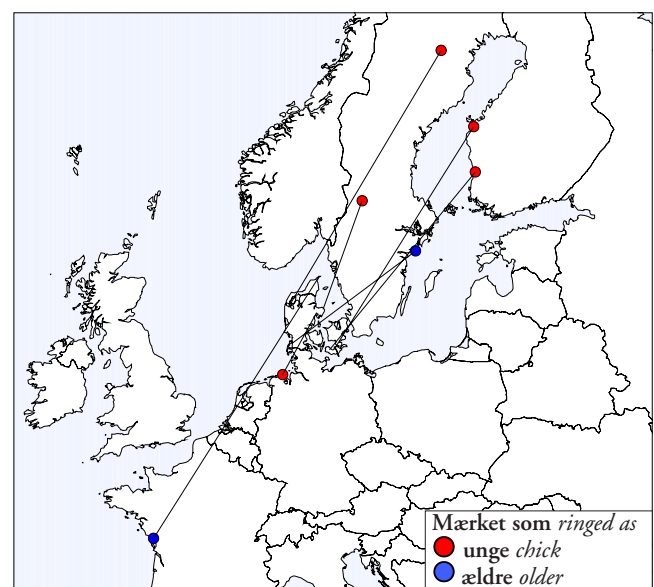

Fig. 3. Mærkningslokaliteter forbundet til genfundlokaliteter for mosehornugle ringmærket i udlandet (n=7). Ringing locations connected to recovery sites of short-eared owl ringed abroad (n=7).